

د کمپیوټر اخیستلو پر وخت لاندې ټکي په پام کې ونیسئ؟

د داسې کمپیوټر اخیستل چې زموږ د ضروریاتو او هېلو مطابق وي، بعضي وخت شاید ستونزمن کار وي، او بعضي له مورځه ونشي کولای چې د کمپیوټر قیمت، بڼه، پروسیسور، د استعمال ځای او داسې نور سره مقایسه کړي، نو په دې خاطر چې پېسې مو ضایع نه شي، او ضرورت مو پوره شي، باید لاندې نقطې په پام کې ونیسو...

1. لیبټاپ او که ډیسکټاپ (د مېز پر سر ایښودونکي کمپیوټر)؟

دا یو اسانه انتخاب ده، کوم چې د ټوټل قیمت سره مستقیماً اړیکه لري. کچیرې د یو شان مشخصاتو (Specifications) لرونکي لیبټاپ او ډیسکټاپ کمپیوټرونه د قیمت له مخې سره مقایسه کړو، نو د لیبټاپ قیمت د بیټری د وجهې او د هارډویر په لږ ځای کې پر ځای کولو په خاطر اوچت وي.

که چیرې ستاسو کار د یو ځای وي او د کمپیوټر انتقال ته ضرورت نه لری، نو د ډیسکټاپ کمپیوټر یو ښه انتخاب ده، په دې سره به مو یوه اندازه روپی بچت شي، بله دا چې د ډیسکټاپ کمپیوټر یخ ساتل اسانه وي، کوم چې د کمپیوټر په اورد ژوند او ښه چټک کار کولو کې مهم رول لري.

او که چیرې ستاسو کمپیوټري کار ګرځندویه او نقلوونکی وي، نو بیا مو یواځینې انتخاب لیبټاپ ده، کوم چې تاسو هر چیرته درسره نقلوی شئ.

2. پراسیسور (Processor)

پراسیسور د کمپیوټر یوه ډېره مهم ترېنه برخه ده، کوم ته چې د کمپیوټر دماغ ویلی شو. که غواړئ چې کمپیوټر مو د سترگو په رپ کې پروګرامونه خلاص کړي، او چې څنګه ورته کار وسپاري په همغه وخت کې یې تر سره کړي، او د یو کار په کولو کې انتظار درباندي ونه کړي، نو تاسې یو قوي ترین پراسیسور غواړئ.

په بنيادي ډول د پروسيوسر سپيد د کورز د نمبرونو (Number of Cores) او د هغو د سپيد د اندازې څخه چې په (GHz or Gigahertz) سره بنودل شوي وي، معلوميري.

د پراسيسور (Chip) سپيد درته دا ويلی شي چې پراسيسور څومره ډيتا په څومره وخت کې پراسيس کولای شي. نو چې څومره د پراسيسور سپيد (GHz) او د کورز شميره (Number of Cores) زيات وي، پراسيسور به مو هغومره بڼه سرعت ولري.

د کورز (Cores) زيات شمير په ملتي تاسکنگ (Multi-tasking) کې زيات کومک کوي، چې هر يو يې په يوه خاصه دنده کار کولای شي.

که په اسانه لهجه ووايم چې کور (Cores) د کمپيوټر سرعت ضربوي په شمير د کورز (Number of Cores) کې، نو صحيح به مو پرې پوه کړم.

د Clock Speed او L1 , L2 او L3 کيشي اندازې (Cache Size) هم د پراسيسور په سرعت کې مهم رول لري.

3 . ريم (RAM = Random Access Memory)

په بنيادي ډول ريم يو ډول کوچنی خو چټکه حافظه ده، کوم چې د کمپيوټر په سرعت کې مهم رول لري. نن سبا ريم په جي بي (Gigabytes) باندې اندازه کيږي، او چې څومره يې اندازه زياته وي، هغومره به بڼه وي.

د زيات ريم په لرلو سره کمپيوټر زياته ډيتا ځانته په ريم کې ساتي، ددې پر ځای چې هارډسک ته لار شي او هلته يې وگوري. په يو وخت کې زيات پروگرامونه استعمالول يا لوی گيمونه کول، يا په يو وخت کې د انټرنېټ ډيرې پانې خلاصول زيات ريم ته ضرورت لري.

په ريم کې يواځې د ريم د لوی والي اندازه ضروري نه ده، بلکې د ريم قسم او بيا په قسم کې هم ضروري خبره ده. لکه په (DDR4-800) او (DDR4-400) کې، چې آخري عدد يې دا ثابتوي چې په يوه ثانيه کې څومره ميليونه ډيتا نقلولای شي.

4. هارډ ډيسک (Hard Drives/ Hard Disks) په هارډ ډيسک کې د هارډ ډيسک قسم، د هارډ ډيسک د حافظې اندازه، او د هارډ ډيسک سرعت مهم ده.

هارډ ډيسک په دوه قسمه دي، يو يې عام ميخانيکي هارډ ډيسک دي چې (HDD or Hard Disk Drive) ورته وايي او بل يې منجمد ډرايو (SSD or Solid State Drive) دي، چې منجمد يې د ميخانيکي نه لس چنده چټک، او تقريباً څلور چنده قيمته دي.

که مو په کمپيوټر کې د زياتو پروگرامونه د نصب کولو اراده نه وي، او زياته ميډيا (Videos & Audios) په کې نه ستور کوئ، نو بيا يو وړوکی هارډ ډيسک واخلي، او که روپۍ درسره زياتې وي، نو د هارډ ډيسک پر ځای منجمد ډرايو (SSD Drive) واخلي، کوم چې ډير زيات چټک وي.

او که چېرې زيات پروگرامونه او ميډيا استعمالوئ، او کمې روپۍ مصرفول غواړئ، نو بيا يو ميخانيکي هارډ ډيسک واخلي، چې دوه قسمه په کې دي، د يو قاب rpm 5400 څخه په يوه دقيقه کې تاويري، او د بل قاب rpm 7200 څخه په يوه دقيقه کې تاويري، نو چې څومره چټک تاويري، هغومره ژر به معلومات راټولوي.

نوټ: په بعضي لپټاپونو کې HDD او SSD دواړه قسمه هارډ ډيسک لريډلي وي، کوم ته چې SSHD or Solid State Hard Disk وایي.

5. کاريالي سيستم (Platform) / (OS or Operating System)

د کاريالي سيستم انتخاب هم يو مهم انتخاب ده، داسې يو کاريالي سيستم ځانته انتخاب کړئ، چې په کوم کې مهارت لرئ، او ستاسو د ضرورت وړ سافټويرونه ورته جوړ شوي وي.

که چېرې يو اسانه او ساده کاريالي سيستم غواړئ، نو بيا مک کاريالي سيستم (Mac OS) انتخاب کړئ، کوم چې تاسې ته زياتره شيان په بنيادي بڼه وړاندي کوي.

که چېرې غواړئ چې د خپل کمپيوټر زيات واک په خپل لاس کې ولرئ، نو بيا وينډوز کاريالي سيستم (Windows OS) درته يو ښه انتخاب ده.

او که یو مسلکي استعمالونکي یاست نو بیا لینکس کار یالی سیستم (Linux OS) هم یو بڼه انتخاب ده.

6. اضافي نښلونکي (Peripherals)

دا د کمپیوټر هغه اضافي برخې دي، چې د کوم په واسطه موږ د کمپیوټر سره نور اضافي هارډویر وصلولای شو.

USB Port:

دا پورټ د موس، کیبورډ، هارډ ډرایو او آن تر منیتور پورې د استعمال وړ وي. بیا په دي کې USB 2.0 او USB 3.0 قسمونه شته، کوم کې چې USB 3.0 یو نوی ماډل ده، او له دي څخه هم نوی یې USB Type-C ده، چې آن تر جي بي (gigabytes) پورې ډیټا نقل کولای شي، او د دومره کرنټ (Current) د انتقالولو قابلیت لري چې یو لیپټاپ چارج کړي. نو که زیاته ډیټا لیرې او رالیرې، نو د یو بڼه پورټ انتخاب درته وکړئ.

HDMI Port:

که خپل کمپیوټر د پرېزنټیشن (presentation) د وړاندي کولو، یا د سات تېری (entertainment) په خاطر استعمالوئ، نو دا پورټ درته ضروري ده، ځکه چې دا پورټ د ټولو اوسنیو ماډرن تلویزونو او مانیتورونو سره، د بڼه کوالټي تصویر بنودلو په خاطر استعمالیدای شي.

SD Card Slot:

که د فوټو گراپی (photography) سره مو سر او کار وي، او میموري کارډ کله په کیمره او کله په کمپیوټر کې داخلوئ، نو دا پورټ درته انتخاب کړئ.

Wi-Fi:

که چېرې تاسې په خپل کمپیوټر کې بیسیمه نیټورک یا انټرنیټ استعمالوئ، نو تاسې باید په کمپیوټر کې دننه نصب شوی وای فای ولرئ.

Bluetooth:

د Wi-Fi په شان د کمپیوټر دننه نصب وي، او د بیسیمه هید فون (Wireless headphones) ، بیسیمه سپیکرو (Wireless Speakers) ، د بیسیمه ماوس او کیبورډ سره د وصل په خاطر استعمالیږي.

7 . گرافکس (Graphics)

که په کمپیوټر کې لوی او قوي گیمونه کوي، نو د کمپیوټر د انتخاب په وخت کې د یو ښه گرافیکس کارډ انتخاب هم حتمي ده. د دي پر ځای چې د گرافکس فشار مو په عمومي پراسیسور راشي، نو گرافکس کارډ په خپل ځان کې د گرافکس لپاره پراسیسور او ریم لري. یو ځل بیا چې څومره ښه پراسیسور او لوی ریم ولري نو ښه ده.

8 . وارنټي (Warranty)

د دي ټولو څیزونو د ښه انتخاب باوجود، چې ډېر ضروري ده، هغه د کمپیوټر وارنټي ده. کمپیوټر یو برقي ماشین ده، او کله هم خرابیدلای شي، نو مخکې له دې چې کمپیوټر مو خراب شي او روپی مو ضایع شي، نو چې کله کمپیوټر اخلی، د وارنټي (Warranty) سره یې واخلي، چې کله هم په کې څه خرابي راشي، نو بیرته یې تبدیل کړای شی.

د کمپیوټر د اخیستلو په وخت کې چې نور ډیر مهم څیزونه دي، چې باید پام ورته وشي، هغه د کمپیوټر قیمت، د کمپیوټر سایز (وزني او که سپک، وړوکی او که غټ)، د کمپیوټر جوړونکي کمپنی (Brand) ته هم باید خاصه پاملرنه وشي.

نوټ: که انتخاب مو لپټاپ وي، نو د لپټاپ سکرین، بیټری، د کیبورډ کوالټي او د کیبورډ لاندې گروپونو، او د سپیکر کوالټي ته هم باید خاصه پاملرنه وشي.

چې د سکرین مهم خصوصیات یې د سکرین ریزولوشن (Screen Resolution) ، د سکرین سایز (Screen Size)، د سکرین ټچ (Touch Screen) ، د پکسل د ریپریش ریت (Pixel Refresh Rate)، او Glare Effects دي.

د بیټری مهم خصوصیت، د بیټری ټایمنګ ده، چې په یو ځل چارج باندې څومره ساعته کار کوي.

لیکوال : مطیع الله حکیمي